



Atskaite par dalību COPA – COGECA un EK darba grupā

Augļi un dārzeņi

26. – 27. februārī 2015, Brisele

Izskatāmie jautājumi:

1. Lauksaimniecības produkcijas noieta veicināšana (Regula EK Nr1144/2014 un pakārtotie normatīvie akti);
2. COOL projekts par izejvielu izcelsmes marķēšanu pārstrādātajos produktos;
3. Eksporta veicināšana;
4. TKO reformas 2007. Rezultāti, DG AGRI ziņojuma melnraksts (Melo reports);
5. Krievijas embargo sekas;
6. Skolas augļa programma: priekšlikumi mainīt noteikumus;
7. Pārtikas drošības jautājumi;
8. BREF.

1. Lauksaimniecības produkcijas noieta veicināšana

Ziņo *Sintija Benite (Cynthia Benites)*. Regulai EK 1144/2014 klāt nāks deleģētie akti. Tiek cerēts, ka tos izstrādās līdz septembrim. Tiek paredzēts, ka 50% izdevumu tiks segti no ražotāju organizāciju (RO) līdzekļiem un 50% no TKO atbalsta līdzekļiem, bet ar nosacījumu, ka tiks veicināta pārdošana citās valstīs, nevis vietējā tirgū. Tāpat būs arī ieviešanas akts. Eiropas Komisija (EK) ir sākusi izstrādāt darba programmu šajā sakarā.

Itālija uzskata, ka COPA-COGECA nepietiekami lobē mūsu intereses, tāpēc tiek ierosināts līdz 20.martam iesniegt pamatojumus COPA-COGECA sekretariātā.

2.COOL projekts par izejvielu izcelsmes marķēšanu pārstrādātajos produktos

2a.Jauno tirgu attīstība

(prezentācija ir pieejama). Eksporta iespējas pastāv, bet pie to attīstības jāstrādā. Liela problēma ir fitosanitārie jautājumi, kā arī daudzu vietējo tirgu politiskā aizsardzība. Tāpat ir ar transportu saistītas problēmas, piemēram, uz Čīli. Katrai valstij tiek piedāvāts vispirms izpētīt tirgu un tikai tad rīkoties.

2b. Izcelsmes norāde

Tiek diskutēts par nepieciešamību norādīt audzēšanas valsti katrai jaukto lapu salātu un augļu konservu sastāvdaļai. Tas ir saistīts, kā ar kvalitāti, tā arī ar izsekojamību, bet praksē diez vai patērētāji tik tiešām pievērsīs tam uzmanību. EK vēlas virzīt ES zīmes norādi, nevis konkrētās valstīs.

3. Eksporta veicināšana

ASV ir gatava atļaut Eiropas vīnu importu, bet tirdzniecības līgumi risinās ļoti lēni.

Latviju šīs jautājums pašlaik neskar, mums nav, ko eksportēt uz ASV.

Regula par Ķīnas importa kvotas palielināšanu par 12 tūkst.t. ir jau pieņemta. Spānija un Itālija, kur ķiploku platības šogad ir palielinājušas un ir gaidāms ražas pieaugums, ar šo kvotu nav apmierinātas. COPA-COGECA ir nosūtījusi vēstuli EK, bet kvotas palielināšana bija politisks lēmums.



4.TKO reforma

Ziņo *Dominika Dejončika* par TKO reformas 2007. novērtējumiem. Eiropas Parlamenta deputāta Nuno Melo ziņojuma projekts vēl nav publicēts, bet visumā tas ir slikts, sevišķi par Spāniju, kur RO nepietiekami palīdz ražotājiem krīžu novēršanā. DG AGRI ziņojums esot labāks, bet aicina uzlabot RO darbības noteikumus un vienkāršot tos. Komentāri priekšlikumiem bija jāsniedz līdz 27.02.2015. Šobrīd Eiropas Parlamentam un Eiropas Savienības Padomei ir virkne priekšlikumu un iespējams, ka TKO pamata regula EK Nr. 1234/2007 tiks pilnība pārskatīta.

Eksperta komentārs: Ņemot vērā, ka arī šī regula stājās spēkā tikai 2009.gadā, bet mums pašlaik iet 2015., tās pārskatīšana var ievilkties pat līdz 2020.gadam. Tas nozīmē, ka praksē vēl dažus gadus saglabāsies esošie noteikumi. Tātad topošām RO jāpasteidzas saņemt atzīšanu pēc pašreizējiem noteikumiem, kamēr Latvijā tie ir saprotami un sakarīgi. (N.Melo ziņojuma projekts tika iesūtīts vēlāk un ir pieejams angļu valodā).

Runājot par krīzes novēršanas mehānismiem, vairākās dalībvalstīs pašlaik nav RO, tāpēc zemnieki netiek pie atbalsta. (*Eksperta komentārs: arī RO darbības programmas paredz šādam atbalstam tikai 0.5% no gada apgrozījuma, kas Krievijas embargo gadījumā ir daudz par maz*). EK ir uzsākusi kontroles par atbalsta līdzekļu izlietošanu un daudzās valstīs, tostarp Polijā, rezultāti nav labi. Kopumā ES 77% augļu un dārzeņu ražo 19 RO, kas saņēmušas tikai 22% atbalstam paredzēto līdzekļu.

5. Krievijas embargo sekas

Itālijā bija jāizņem no tirgus 27 tūkst.t svaigo produktu, kuri bija paredzēti Krievijas tirgum. Latvijai bija piešķirta kvota izņemšanai no tirgus 3 tūkst.t. un tā tika pilnībā izmantota. Spānija un Francija prasa papildus atbalstu embargo seku pārvarēšanai līdz 2015.g. septembrim, kā arī vēlas paplašināt atbalstāmo produktu sarakstu. 23.02.2015. Itālijas, Francijas un Spānijas pārstāvji tikās ar EK un izklāstīja savus priekšlikumus. Polijā svarīgāka produktu grupa ir āboli, Krievijas tirgum tika izaudzēti 50 tūkst.t., tostarp tādas šķirnes, kuras nav pieprasītas citās valstīs, tikai Krievijā. Izmantot šo daudzumu brīvai izplatīšanai nav iespējams, tas vēl vairāk sabojās tirgu. Polijā ir relatīvi maz RO (RG un RO kopā tikai ap 20% ražotāju), tādēļ lielākajai daļai audzētāju nav iespējams izmantot krīzes novēršanas pasākumiem paredzēto atbalstu RO darbības programmu ietvaros. Ābolus nāksies pārstrādāt sulas koncentrātā, bet tā krājumi jau tagad ir lieli un tas ietekmēs nākamās sezonas cenas. Beļģija iebilst pret ābolu pārstrādi koncentrātā. Polija vēlas pārstrādāt liekos ābolus biogāzē, bet grib, lai tiek kompensēti transporta izdevumi. Visās ziemeļvalstīs siltumnīcu produkcijas cenas pašlaik ir zemākas nekā pirms gada, tomēr Zviedrijā cenu spiediens nav tik liels, ka tika gaidīts.

Tiek piedāvāts rakstīt vēstuli Eiropas Parlamentam, skaidrojot situāciju un pamatojot kompensāciju nepieciešamību.

6.. Skolas Augļa programma

Ziņo *Dominika Dejončika*. EK piedāvā harmonizēt abas (Skolas augļa un Skolas piena) programmas, tas ir 150 milj.eiro augļu un dārzeņu un 80 milj.eiro piena izplatīšanai skolās. Eiropas Savienības Padome un Eiropas Parlaments nav vienojušies, grib saistīt abas programmas ar jaunu TKO, paredzot vairāk līdzekļus izglītības pasākumiem. 2.03.2015. bija paredzēta atsevišķā EK Sociālā dialoga darba grupa tikai par šo jautājumu, bet lielākā daļa COPA-COGECA un EK darba grupas Augļi un dārzeņi ekspertu negribēja tajā piedalīties neērtā darba grafika dēļ.



Eksperta komentārs: ja starp abām darba grupām nebūtu nedēļas nogale, praktiski visi eksperti varētu aizkavēties vēl vienu dienu un piedalīties arī Sociālā dialogā par Skolas augli. Beigās Latviju šajā pasākumā pārstāvēja divi eksperti.

Darba grupas dalībnieki no valstīm, kur tā darbojas, ir pret Skolas augļa programmas maiņu, uzskatot, ka tā darbojas labi. Arī Latvijā pašreizēja abu programmu organizācija un administrēšana ir vērtējami labi. Politiku ierosināta vienkāršošana, apvienojot abas programmas, Latvijā var novest pie tā, ka ražotāji vairs nevarēs piedalīties Skolas augļa programmā un tā tiks nodota tikai ēdinātāju rokās. (Šīs Latvijas bažas tika nosūtītas rakstiskā veidā Copa/Cogeca Sekretariātam 26.02.2015., atbildot uz izsūtītas anketas jautājumiem.)

7. Pārtikas drošība

Tiek paredzēts pazemināt pieļaujamo svina daudzumu pārtikas produktos līdz 0.05 mg/kg augļu dārzeņos, 0.30 mg/kg lapu krustziežu dzimtas dārzeņiem (tie varētu būt lapu kāposti, rukola un visi pakčoi, tatsoi, mizuna u.tml.), 0.10 mg/kg pārējiem dārzeņiem, 0.10 mg/kg augļiem un 0.20 mg/kg dzērvenēm, upenēm, aronijām un auga *Arbutus unedo* (strawberry tree) ogām. Latvijā šie grozījumi var būt svarīgi, jo mums ir daudz skābo augšņu, kas veicina svina uzņemšanos augos, tostarp ražā. Svins augsnē nonāk ne tikai ar izmešiem pie lielceļiem, bet galvenokārt ar fosforu saturošiem mēslošanas līdzekļiem (piemaisījumu veidā).

8.BREF

Ir izveidota darba grupa, kas nodarbojas ar vidi saudzējošu ūdens izmantošanu pārtikas rūpniecībā, tai skaitā augļu un dārzeņu pirmapstrādē. Tiek meklēti eksperti tehniskajam darbam, kuri spētu sekot normatīvo aktu projektiem tieši tehniskajā jomā – kādi materiāli ir pieļaujami saskarei ar pārtiku (piemēram, kāpostu sula ir agresīva vairākiem metāliem), ir droši un vienlaikus dod iespēju mazināt ūdens patēriņu pārtikas ražošanai (augļu un dārzeņu jomā tā ir pārsvarā mazgāšana). Ierobežojumi attieksies uz ražotnēm, kuras diennakts laikā patērē vairāk par 75 t ūdens.

Eksperta komentārs: kaut gan Latvijā šī problēma ir aktuāla, attiecīgo ekspertu atrast nav izdevies.

Mārīte Gailīte

Paraksts